

Ewald
Arenz

Staré odrůdy



*Naleznou dvě ztracené ženy
mezi polozapomenutými odrůdami hrušní
i počátek nového života?*



Host

Original German title: "Alte Sorten"

© 2019 DuMont Buchverlag, Köln

Cover design by Stefanie Naumann, LNT Design

Cover pictures:

AKG 230732 © Charles Frederic / Buch der Welt / akg-images

Bee © DenPotisev / istockimages

Paper © imaginando / Fotolia.com

Translation © Tereza Jůzová, 2021

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2021 (elektronické vydání)

Překlad této knihy podpořil Goethe-Institut

The translation of this work was supported by
a grant from the Goethe-Institut



ISBN 978-80-275-1164-8 (PDF)

ISBN 978-80-275-1165-5 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1166-2 (MobiPocket)

1. září

V nejvyšším bodě úzké silnice mezi poli a vinicemi se nad asfaltem tetelil vzduch. Ze starého otevřeného traktoru, kterým Liss pomalu jela do kopce, vypadal jako voda, která je tekutější než normální voda; lehčí a pohyblivější. Letní voda. Pít ji bylo možné jen očima.

Sklizená pole se třpytila strništi a pšenice na nich ještě setrvala coby uchvacující vůně slámy; prašná, žlutá, plná. Kukuřice začínala schnout a její šustění v letním vánku už neznělo zeleně, nýbrž na okrajích ochraptělo a rozšepotalo se.

Odpoledne bylo horké a nebe vysoko, ale když jste s traktorem zastavili, najednou jste uslyšeli, že už ubylo ptačího zpěvu a cvrkot cvrčků zesílil. Liss viděla a cítila a slyšela, že léto končí.

Byl to dobrý pocit.

Nikdo za ní neběžel. Nikdo ji nepronásledoval. Nikdo nenasedl do auta, aby pomalu křížoval polní cesty, kterými poslední dvě hodiny procházela; už tři čtvrtě hodiny pořád do kopce. Upřímně řečeno – proč taky? Nemusela se přece každou hodinu někde hlásit. I když – to už tu taky bylo.

Sally se zastavila a otočila se. Pod ní se ve slunci válela ta zatracená krajina. Deset tisíc polí kdoví s čím a úplně v dálce na obzoru, jen v mlhavém letním oparu, město,

na jehož okraji klinika stála. Pěkně v zeleni. S alejí. S pořádnou alejí až k bráně. Mámě na aleji z nějakého důvodu záleželo. Jako by ty stromy představovaly jakousi záruku mimořádně dobré péče.

Posadila se do trávy na kraji polní cesty. Žádná pořádná silnice, ale betonové desky dlouhé vždy přesně osm a půl kroku. Kroky počítala, protože nesměla šlápnout na spáru. A teď seděla u cesty s přitaženými koleny a objímala je rukama. Bylo horko. Pár kilometrů jela stopem, ale chlápek, který jí zastavil, byl hajzl. Celou dobu do ní hučel. Jedna otázka za druhou, a ty nepoložené si šlo domyslet. Odkud jseš? Jak se jmenuješ? Co vůbec děláš? Jedeš domů? Už máte prázdniny? Copak jsem doprdele nějaké hajzl? Beru si snad do auta holky, protože si myslím, jaká to ode mě není charita, ale ve skutečnosti chci jenom někam sjet, abych je opíchal? Jakpak se jmenuješ? Tak pověz.

V jednu chvíli prostě popadla ruční brzdu a trhla jí nahoru. A vystoupila. Něco takového rozhodně nemá zapotřebí. Dneska ne. Vlastně nikdy. A kromě toho je stejně lepší jít pěšky. Vylézt na kopec, i když je takový pařák.

Pařák. Pařák. Sally si to slovo opakovala, jen aby slyšela vlastní hlas, který horkým vzduchem vyschl. Vylovila z batohu láhev s vodou. Byla skoro prázdná. Na vedlejším svahu rostlo pár jabloní s hromadami jablek, která by možná taky zahнала žízeň, ale tomu ona nenaletí. Dneska žádné jídlo nebude. Dneska vůbec žádné. Nenáviděla, že se musí jíst, když řeknou ostatní nebo když se jí vždycky. Jez, protože je ráno. Nebo poledne. Nebo večer. Nebo protože máš hlad. Chtěla jíst, kdy se jí zachce. Chtěla pít, kdy se jí zachce. To nikdo nechápal.

Spolkla poslední dva hlty vlažné vody a prázdnou láhev zase zavíčkovala. Na vrcholku kopce je vesnice.

Tam si ji určitě bude moct někde naplnit. A když ne, tak prostě ne.

Vstala a znovu se pustila do svahu. Ještě nebylo pozdě. Jen co nechá vesnici za sebou, bude se moct porozhlédnout po nějakém noclehu. Zatím bylo teplo a Sally... Teprve teď si uvědomila, že vlastně dosud nikdy pořádně nespala pod širákem. Ve stanu, jasně, tenkrát, rok co rok v tom samém kempu v Itálii. S desítkou tisíc dalších rodin, které o letnicích taky vyrazily do Itálie. Jaké má úžasné rodiče! A jak nápadité. Na druhou stranu... spát pod širákem je pravděpodobně jen takový romantický vrtoch. Pravděpodobně vám lezou do uší a do nosu mravenci. A taky tam jsou klíšťata. Ale vždyť možná najde nějakou stodolu nebo tak něco.

Polní cesta ústila na vesnickou ulici, která vedla do nečekaně prudkého kopce a za pár statky se po stu, dvou stech metrech protínala s hlavní. Po deseti minutách Sally konečně došla na vrchol a na chvíli se zastavila, aby se zorientovala. Vesnice nebyla nijak velká; z místa, kde Sally stála, stačilo udělat pár kroků a ocitla by se na jejím konci. Měla odsud výhled daleko do krajiny. V polích stála řídká řada větrných elektráren; jejich lopatky se zvolna otáčely v pozdně letním větru, který u země sotva cítila. Ještě že existují větrné elektrárny. Všechno to působilo tak zatraceně idylicky, že měla co dělat, aby se nerozkřičela. Nejradši by si dřepla doprostřed silnice a vychcala se. Jenom aby něco pošpinila.

Měla se vrátit do města. Akorát že je tam vždycky a všude policie. Kromě toho neměla náladu na nikoho, koho zná. Na lidi, co zná, nemá náladu už dlouho.

Krátce před cedulí označující konec vesnice minula předzahrádku, kde zavlažovač skrápěl záhony unavenými

vodními paprsky. Bez rozhlédnutí přelezla plot, odpojila od zavlažovače hadici a naplnila si láhev. Potom vypila ještě pár doušků přímo z hadice, odhodila ji na trávník a přeskočila plot zpátky na silnici.

Liss odpojila přívěs, protože na úzké cestě mezi vinnou révou se s ním traktor nedokázal obrátit. Bylo praktičtější posunout ho ručně. Při otáčení sjelo přední kolo do škarpy mezi cestou a polem a oj teď zůstala vězet mezi révovými keři tak nešťastně, že se Liss s traktorem nedostala dost blízko na to, aby přívěs připojila a vyprostila. Kolo spočívalo ve škarpe jako ve spáře, a kvůli tomu už nešlo otočit ani ojí. Tak velká, aby se jí nedalo pohnout na rovné silnici, vlečka zase nebyla, ale ze škarpy ji Liss vlastními silami nedostala. Najednou, ani nevěděla proč, musela myslet na Sonnyho. Na mladého Sonnyho z dřívějšíka, ne na toho druhého. Takové věci se mu líbily, protože měl obrovskou radost z vlastní síly. Jakmile se stalo něco podobného, například tehdy s mikrobusem, skočil do příkopu, o vůz se zapřel a ona lehce přidala plyn, Sonny vši silou zatlačil a auto se zase ocitlo na svobodě.

Svoboda.

Liss slyšela, jak jí to slovo doznívá v hlavě, a napřímila se, zamžikala a sklopila pohled. Ostře a jasně vykreslené stíny vinných listů na světlém betonu cesty měly modré okraje. Když znovu vzhledla, musela si zastínit oči před šikmými slunečními paprsky. Země se táhla do daleka. Řeka plynula jako třpytivý pás, kam až oko dohlédlo. Jsem svobodná, pomyslela si. Můžu si jít, kam se mi zachce. Ještě jednou vši silou šklubla za uvázlý přívěs. Pak uviděla dívku přicházející po polní cestě.

Sally si ženy všimla až potom, co se napřímila. Vysoká. Štíhlá. V modrém... čem vlastně? Pracovním oděvu? Vypadalo to trochu jako overal... jak se to jmenuje? Jako montérky. Modráky. A kromě toho měla na hlavě šátek. No jo, vesnice. Super outfit.

Vlastně by to nejradši stříhla vinicí a vyhnula se jí, ale žena už si jí všimla a působilo by to tak nějak divně. Když Sally zachytila její pohled, trochu přidala do kroku. Žena si ji zvláště prohlížela. Bez zvědavosti. Zkrátka... jako člověk pozoruje třeba zvíře? Jako brouka běžícího přes silnici. Jednoho z těch, co se tak překrásně zelenozlatě třpytí a ve skutečnosti jsou to hovniválové. Protože tak je to se vším. Co vypadá jako ze zlata, žije ze sraček. Proklouzla kolem vozu stojícího napříč přes cestu, a když potom procházela kolem ženy, trochu sklopila hlavu, přestože vlastně nechtěla.

„Mohla bys mi pomoci?“

Otázka přišla tak náhle, že se Sally polekala. Přitom zazněla úplně klidně, jako skutečná otázka, bez rozkazu. Nebyla to taková ta otázka, v níž – jako ostatně vždycky – už vězel povel. „Nechceš mi trochu pomoci?“ „Nechceš se trochu najíst?“ „Nechceš mi podat vodu?“ Na tyhle pitomé otázky jste vždycky museli odpovědět: Ne. Nechci. Dělam to, protože jste silnější než já. Protože můžete rozhodovat. Protože z nějakého důvodu dokážete zařídit, že pro vás musím něco udělat. Ale: Ne! Nechci! Ani se mě na to neptejte! Nepředstírejte, že mám na výběr! Jednoduše mi rozkazujte. Říkejte: Sally, ty blbko, pomoz mi. Sally, nemůžu tě vystát, nenávidím tebe a tvoje rodiče, protože na téhle pitomé klinice beru jenom půlku toho, co vydělává tvůj otec, ale můžu rozhodovat o tom, co budeš jíst. Sally, Sally, Sally, Sally, Sally, naval sem tu vodu, ty píčo. Ale to se neodvážite.

„Mohla bys mi pomoci?“

Byla to skutečná otázka. Otázka, na kterou šlo odpovědět „ano“ nebo „ne“. Předtím Sally jen zůstala stát, ale teď se otočila a na vysokou ženu se podívala. A na přívěs, který vězel jedním kolem v příkopu.

„Jo,“ odpověděla. „Mám tlačit?“

Žena si ji krátce změřila pohledem, ale nepoznamenala, že je Sally příliš hubená nebo příliš štíhlá. Nepoužila žádné z těch slov, která používají ostatní, aby neřekli, co říct chtějí.

„Máš sílu?“ zeptala se klidně.

Zase otázka, kterou Sally nečekala. Na to se jí ještě nikdy nikdo nezeptal. Za celý její super mega perfektní život. Co je ta ženská zač?

„Ujde to.“

„Tak zkoušej točit ojí pořád o kousek doleva. Já se ho pokusím vyviklat.“

Žena už zamířila za vůz a zády se opřela o bočnici přívěsu, ale vtom si všimla, že se vepředu nic neděje. Obrátila se k Sally a po chvíli, kdy se na ni znovu tak zvláště zadívala, ukázala na kovovou vidlici s dírou vepředu.

„Oj je tohle.“

Pak se zase odvrátila, zapřela se zády o přívěs a začala s ním viklat. Sally zdvihla ojí. Postupem času vycítila rytmus a tahala, když žena posouvala, tlačila, když ustala. Kolo se čím dál víc kolébalo nahoru a dolů přes okraje příkopu a po chvíli vůz najednou vyvázl a Sally klopýtla dopředu, aby nespadla.

Žena tiskla ruce na bočnici a držela přívěs na cestě. Skoro neznatelně se usmála.

„Díky.“

Sally kývla.

„Umíš řídit traktor?“ zeptala se potom žena. Sally, okamžitě rozzlobená tou stupidní otázkou, se k ženě otočila.

„Vypadám na to?“ ucedila. „Vypadám na to, že mám řidičák? Vypadám snad kurva na osmnáct nebo co?“

Žena se přestala usmívat a znovu se na ni zadívala tak, jako by její pohled přicházel od moře nebo zpoza hor; každopádně odněkud hodně daleka.

„Na to jsem se neptala,“ odpověděla věcně jako na skutečnou otázku; a klidně, bez výčitky, „ale na tom ani nesejde. Přinesla bys mi dva kameny a podložila přední kola? Ne moc malé, prosím.“

Sally zaváhala. Tahle žena nevyzařovala ten sociálně-pedagogický klid jako všichni na klinice. Netvářila se, že je jí všechno šumák, jako všichni, když jste na ně zakřičeli nebo je urazili, anebo jste i jen mlčeli. Do těch ksichtů by nejradši naplivala.

Šla k příkopu a rozhlédla se. Všude tam ležely úlomky kamene, jako by je tam na kraji někdo naskládal. Fajn, zřejmě opravdu naskládal. Sesbíral z vinice, aby tam nepřekážely. Vybrala jeden; trojúhelníkový jako klín, bíle zaprášený, vyhřátý od sluníčka. Hrany měl na dotek příjemné, až ostré. Zasunula kámen pod první kolo, zatímco žena pořád ještě trpělivě držela přívěs a sledovala ji. Sally si pospíšila s dalším kamenem.

„Takhle?“ zeptala se stroze.

Vysoká žena zvedla ruce z bočnice.

„Takhle,“ odpověděla. „Díky.“

Přešla k traktoru, sáhla do motoru a něco tam dole stiskla. Sally slyšela, jak stroj neuvěřitelně pomalu naskočil. Jako stařec, který prvních pár kroků poté, co vstane, ujde tak váhavě, jako by se měl každou chvíli skácet. Znělo to, jako byste traktor nejdřív museli poplácat po

zádech. Pak se ale zmátořil a najednou rachotil úplně rovnoměrně. Žena nasedla, projela kolem přívěsu a pak s traktorem tak dovedně zacouvala, že se ojí skoro dotkla závěsu. Sally po tyči bezděčně sáhla a zvedla ji.

„Ještě kousek!“ překřičela rámus dieselového motoru. Žena couvla deset centimetrů a ojí do závěsu zapadla. Sally si všimla kovového čepu visícího na tenkém řetězu u závěsu, vzala ho a prostrčila oky. Vzhledla k ženě na traktoru a ta se k ní na sedadle otočila a zvedla palec.

„Ještě závlačku,“ zavolala.

Sally se shýbla a uviděla malý kolík, který bylo potřeba protáhnout dírkou v tyči, aby ojí ze závěsu nevyklouzla. Vypadal trochu jako velká spona do vlasů. Provlékla ho a potom se mezi přívěsem a traktorem vrátila na cestu. Traktor se s trhnutím rozjel, žena zdvihla ruku jako na pozdrav a Sally si zase vzala batoh. Trochu se zaprášilo, jak traktor rachotil po cestě mezi vinnou révou dál do kopce. Sally šla pomalu za ním. Na vinných keřích visely hrozny. Mnohem menší než ty, které znala z domova. Tmavě modré s bílým povlakem. Utrhla jednu kuličku a strčila si ji do pusy. Ušlo to, ale... nebyla pořádně sladká. Bylo znát, že ještě není zralá, ale ne tak jako nezralá jablka. Chuť už měla. Sally vyplivla slupku a šla dál. Až po chvíli si všimla, že pár set metrů před ní traktor znovu zastavil. Slyšela běžet motor a viděla ženu na sedadle. O co jí jde? Trochu přidala do kroku a zase přemýšlela, jestli to nemá vzít vinicí, jednoduše napříč, ale pak se sama na sebe naštvála. Co to má znamenat? Vždyť jí ta ženská nezná. Když procházela kolem předoucího traktoru, zpozorovala, že si žena ubalila cigaretu. Pootočila se k Sally a právě tak nahlas, aby přehlušila motor, jí řekla:

„Jestli chceš, můžeš přespat u mě na statku.“

Sally ze všeho nejdřív napadlo předstírat, že to neslyšela. Odkud ta bába ví, že nejde domů? Hned nato ji napadlo utéct. Vzhlédla k traktoru. Žena škrtla sirkou a cigaretu si zapálila. Až pak k ní zase shlédla.

Kašlu na to, pomyslela si Sally. Kašlu na to. Hodila batoh na přívěs, stoupla na pneumatiku a přehoupla se přes bočnici. K ženské na traktoru si nepřisedla. Odsud mohla kdykoli seskočit.

Žena vyfoukla kouř a šlápla na plyn. Traktor kouř vykašlal. Sally se posadila zády k oběma na korbu, přitáhla si nohy a sledovala, jak se jí vesnice rozostřuje v tetelícím se vzduchu, rozpíjí se v třpytivém pozdně odpoledním světle a nakonec mizí. Takhle by se měl člověk umět rozplynout, pomyslela si, v horkém vzduchu a ve světle.

2. září

Krátce před půl jedenáctou přišla Sally z pokoje, který jí Liss přidělila, do kuchyně. Nijak zvláštní místnost. Dřez, kredence, lednička – takové zařízení hned po odchodu z kuchyně zapomenete, pomyslela si. Tam, kde bývalo okno na dvůr, se teď ale nacházely prosklené dveře. Byly pootevřené. Prkennou podlahu našikmo protínal široký pruh slunečního světla. Na stole stál talíř, hrnek a zakrytá mísa. Vedle čajová konvice. Všechno vypadalo čistě a uklizeně. Sally se posadila na lavici u zdi, odkud měla prosklenými dveřmi výhled na dvůr. Sundala z mísy talíř. Nadrobno nakrájené ovoce. Jablko. Hruška. Kiwi. Do toho pár ořechů. A med. Cítila jeho vůni. Váhavě mísu zase přikryla a hřbetem ruky se dotkla konvice. Byla vlažná. Sally si nalila. Byl to černý čaj, což přijala s povděkem. Proč vlastně musejí ve všech cvokárnách světa mermomocí mít jen všelijaké bylinné? Všechno vždycky páchne heřmánkem a mátou. I když někde splašíte vlastní pytlíkáč, stejně načichne. Ta chuť se pravděpodobně zažere úplně do všeho. Nebo už je součástí erárního nádobí a mátový nebo heřmánkový čaj se automaticky stane ze všeho, co v něm uvaříte.

Při tom pomyšlení se musela zasmát a málem se lekla, jak cize to zaznělo.

Zase sundala talíř z mísy, prsty vylovila kousek hrušky a strčila si ho do pusy. Chutnal sladce a po jemném

koření, které neznala. Přemítala, jestli tak chutná přímo hruška, nebo jestli Liss ovocný salát něčím okořenila. Vzala si kousek jablka. Chutnalo úplně jinak a Sally znovu zkusila hrušku. Možná to bylo i tím, že od včerejšího rána nic nejedla, ale hruška v sobě měla něco zvláštního. Sáhla po vlašském ořechu. Ten chutnal prostě po ořeších a medu. Napila se vlažného čaje. Líbilo se jí, jak se hořkost nejprve mísí se sladkostí medu a potom v ústech přechází v jasnou a trpkou chuť. Spěšně mísu zase zakryla a vstala. Hrnek si vzala s sebou a vykročila prosklenými dveřmi na dvůr. Traktor byl pryč, ale přívěs stál ve vrátech stodoly; tam, kde ho včera odpojily. Loudavě přešla dvůr. Včera neměla možnost se rozhlédnout. Liss jí ukázala pokoj, kde může přespat – teprve v té střízlivě zařízené místnosti se od ní Sally dozvěděla, jak se jmenuje. Nejdřív vůbec nereagovala a až později, potom co ještě jednou sešla do kuchyně, se taky představila jménem. Liss kývla, ale bez uspokojení, s nímž tak často pokyvují hlavou ostatní dospělí, takže je vám hned jasné, že jen čekali na to, až konečně přijдете k rozumu, až konečně pochopíte, že jste křivdili ublížili chybovali, až se ohnete poddáte přilezete ke křížku. Takové to kývání, které je vždycky jako vztyčení praporu, jako trumpeta ohlašující vítězství. Takové to kývání, které má vypadat chápavě a ve kterém se vždycky ukrývá hodně pomalé prásknutí bičem.

Sally stoupla jednou nohou na oj a upila čaje. Liss je zvláštní. Nikoho takového ještě nikdy nepoznala. Co je ta žena zač? Dům je pro ni příliš velký, ale Sally bylo ihned jasné, že tam bydlí sama. Z domu vycítíte, jestli to tam žije. A tenhle dům je velký a prázdný. Pokoj, kde přespala, dlouho nikdo nepoužíval.

Sally se prošla stodolou. Takhle za světlého zářivého dopoledne v ní bylo krásně tmavo. V pološeru tam stála řada zemědělských strojů, ze kterých poznávala jen minimum. Čím se Liss živí? Je to selka? Co dělá sama na tak velkém hospodářství? Sally vzhledla. Štěrbinami v prkenné podlaze nad ní sem dopadalo mihotavé světlo. Na seník nevedly žádné schody, jen žebřík. Odložila hrnek na jeden ze strojů a vylezla nahoru. Když se protáhla vikýřem, překvapilo ji, o kolik je tu světleji. Ve střeše se v pravidelných rozestupech nacházela místa zakrytá skleněnými taškami. Jen ve štítech byla skutečná okna. Možná to bylo jen jasným zářivým dnem a sluncem vysoko na obloze, ale obrovská půda působila přívětivě a klidně. V tlustých paprscích slunečního světla se prach snášel tak pomalu, jako by téměř stál na místě. Museli jste se zahledět pozorně, abyste si všimli, že klesá, neustále klesá. V zadní třetině půdy ležela velká kupa sena. Z trámů visely provazy a nad vikýřem rozměrné dřevěné kolo, kterým probíhalo lano, jehož dlouhý konec spočíval v širokých smyčkách vedle okénka. Bylo to dobré místo. Sally v sobě poprvé po dlouhé době na okamžik pocítila úplné ticho a nehýbala se, aby o to ticho hned zase nepřišla. Pozorovala prach ve světle a právě tak si připadala: jako by se pomalu snášela; tak pomalu, že nebylo třeba obávat se dopadu.

Po chvíli zase slezla dolů, vzala si hrnek a prošla se po statku, kolem prázdného chléva, po cestě na zahradu okolo kurníku, podél dokulata navršených hromad dříví, mezi kterými zobaly slepice, kolem nachýlené prastaré kadibudky naléhající na prázdnou králíkárnou. Zahrada sama vypadala spíš jako rozlehlá louka — velká jako pole.

Část byla vymezená pro pěstování zeleniny a oplocená. Sally se nejprve podivila, proč někdo na vlastní zahradě staví plot, ale pak si vzpomněla na slepice. Naproti zeleninové zahradě se nacházela nízká budova bez oken a s několika širokými posuvnými dveřmi. Sally jedny roztáhla a uviděla, že jde o halu se stroji. Stál tam druhý letitý traktor, pluh a pár dalších zařízení, o kterých netušila, k čemu slouží; byla tam hromada pytlů a pak tam stála motorka. Zvědavě vešla. Na motorce už jednou jela, samozřejmě načerno. Vyšvihla se na sedadlo a pokusila se našlápnout. Motor nenaskočil. Zkusila to ještě jednou, pořádně se do toho opřela a znovu sešlápla startér. Nic se nestalo. Tentokrát šlápla tak, až jí do lýtek vystřelila křeč a musela seskočit, aby si nohu natáhla. Zuřivě do motorky kopl a ta se převrátila. Co tu vlastně chce? Co je to za přiblblou hru?

Vyrazila z haly, běžela po cestě ze zahrady dolů na dvůr, kuchyní do domu, po schodech nahoru do pokoje, kde v noci přespala. Strhla ze židle batoh, automaticky zašátrala po mobilu a skoro zároveň si vzpomněla, kde ho nechala: zaklíněný za skříní na klinice. Zapnutý. Soudečně podle mobilu je pořád tam. Ušklíbla se. Je svobodná. Nikdo neví, kde je. Může si jít, kam se jí zachce. Hodila si batoh na ramena a seběhla schody. V kuchyni se zastavila. Paráda. Otázka teď ovšem byla, kam se vlastně vydat.

„Pryč není směr, co?“ zeptala se nahlas. Prosklené dveře byly otevřené. Kuchyně prázdná. Pruh slunečního světla mezitím proputoval kolem stolu a teď jen taktak ulpíval v rámu dveří. Polední slunce dosáhlo nejvyššího bodu a jeho světlo opouštělo místnost. Slunce to má snadné.

„Na východě slunko vstává hned potom se na jih dává na západě půjde spát sever může vynechat,“ zaspívala

neslyšně rýmovačku ze školkových let. Školku tenkrát taky nenáviděla.

V zásadě je jedno, kam půjde. Vždyť nezáleží na tom, aby se někam dostala. Záleží na tom, aby ode všeho odešla.

Když zvenku přivřela prosklené dveře, vzpomněla si na hrnek. Nechala ho stát u motorky ve strojní hale. Nějak jí nepřipadlo správné odejít a nevrátit ho do kuchyně. Ještě jednou prošla kolem hromad dříví. Slepice se jí motaly pod nohy, jako by ani nebyla cizí. V hale se po hrnku rozhlédla. Vratce stál na zeleně zaprášeném blatníku traktoru. Než po něm ale sáhla, udělala pár rychlých kroků k převrácené motorce a zvedla ji. Pak hrnek spěšně popadla a vyrazila z haly po cestě dolů. Doběhla na dvůr, zrovna když Liss vjížděla s traktorem; zlehka seskočila ze sedadla a sáhla do motoru, aby ho vypnula. Nafták dorachotil. Liss se na Sally s úsměvem podívala.

„Odcházíš?“ zeptala se s pohledem na batoh.

Sally zavrtěla hlavou a zvedla hrnek.

„Jenom jsem byla na zahradě,“ zamumlala a šla do kuchyně.

3. září

Pršelo. Poprvé po několika týdnech. Dobré pro víno. Když Liss za svítání rozrazila prosklené dveře na dvůr, do kuchyně dosud vyhřáté létem, až lehce zatuchlé, se natáhl chladný, šedý vzduch. Čaj pila vestoje, opřená o rám. Déšť se snášel rovnoměrně. Na dvoře se utvořily louže. Slepice pobíhaly z kurníku do stodoly a zpátky. I to je život, a kdo by ho označil za špatný jen proto, že v jeho očích vypadá nesmyslně?

Dívka ještě spala. Spala v pokoji, který jí Liss poskytla, jako by byl její vlastní. Liss přešla ke kamnům a dolila si čaj. Pak se zase opřela o rám prosklených dveří a dívala se do deště. Den, kdy byste měli svět nechat v klidu pít a nerušit ho při tom. Kdy byste měli nechat slepice pobíhat a nekrotit nad tím hlavou. Den, kdy byste měli nechat dívku spát, jestliže spí. Všechno mělo svůj důvod, jen ho neviděla.

Liss se vrátila do kuchyně, prostřela stůl a pak si došla pro pláštěnku. Už už chtěla vyrazit, ale potom se ještě jednou podívala na stůl, krátce zaváhala, přece jen ze spíže přinesla kus tmavého chleba a položila ho vedle mísy s ovocem. Nakonec vyšla do deště a zhluboka se nadechla, když jí na obličej dopadly první chladné kapky.

Tenkrát nepršelo. Ale znělo to tak. Přišla obleva. Tyhle únorové dny byly to nejsmutnější na světě. Na okapech

tály rampouchy a nepřetržitě kapaly na plechové střechy kurníků, králíkáren, dřevníků. Nebe bylo jako bez chuti. Na nevydlážděném dvoře se utvořily louže až po kotníky. Špinavé, tvrdé, metr vysoké haldy sněhu z celé zimy dosud pohřbívaly plot u silnice a nedovedli jste si představit, že vůbec někdy nastane léto. Před chvílí si dělala domácí úkoly a toužebně se při tom dívala z okna. Teď byla venku v tomhle tichém sobotním odpoledni a měla pocit, že je v celé vesnici sama. Všichni ostatní možná byli mrtví nebo najednou zmizeli. Neslyšela nic jiného než neustálé kapání a občas těžké zahučení, když se z jedné ze střech uvolnila porce sněhu, a následně zabubnování na dlažbě dvora. Představovala si, že je opravdu úplně sama. Vesnice zela prázdnotou jako po některé z těch jaderných válek v některém z těch futurologických románů, co si půjčovala v obecní knihovně, pokud otec nebyl doma. Neměl rád, když si četla. Vyšla ze dvora a zamířila dolů podél Lískového potoka, hrdinka sci-fi povídky. Vesnice působila v unaveném sněhu černobíle jako ve starém filmu. V pekárně stála Anni a sklízela zboží z pultů. Každé ráno, když s ostatními čekala před výlohou na autobus, jí věnovala preclík. Teď na ni zamávala, ať jde dovnitř, ale to nešlo, protože byla zrovna na misi a Anni představovala jen mihotavý obraz na poslední televizi, kterou ve vyrabovaném obchodě vylidněného města napájely poslední zbytky proudu. Pokračovala dolů úzkou ulicí, kolem dvora Bergerových, podél zdi farní zahrady, na níž občas v létě lehávala na bříše a celým tělem vstřebávala horko kamenů nasycených sluncem. Taková mimořádná odpoledne nastávala jen velmi zřídka. Když se vykradla pryč, s knihou, kterou pak stejně nemohla číst, protože obrazy při čtení nabíraly na síle, a jen co trochu přivřela oči, z tetelivého

vzduchu nad střechou fary se pozvolna stávalo modré jižní moře. Když se i se zdí, na které ležela, přenesla pryč, nepozorovaně, do horkého přímořského městečka, a už to nebyla Elisabeth, ale Zora, a už neměla rodiče, ale mohla si jít, kam se jí zachce. A nad střechami zářilo moře.

Pokrčila rameny. Za takových únorových dnů nejenže bylo jisté, že moře nikdy neuvidí, ale taky nebylo jisté, jestli někdy znovu nastane letní den, kdy bude moct aspoň hodinu a půl snít o tom, že je někdo jiný.

Čau Elisabeth!

Thomasi.

Už se nejmenuju Thomas. Teď se jmenuju Sonny. Nepůjdeš se mnou?

Thomas byl zvláštní. Všichni ve vesnici věděli, že jeho otec nejde pro ránu daleko. Přesto se pořád jenom smál.

Co děláš?

Pojď se mnou. Ukážu ti to.

Šel napřed, rychle, každou chvíli se otočil, jestli ho následuje. U posledního statku, který vlastně vůbec neznala, protože tam nikdy žádné dítě nechodilo, ani o masopustu na koledu, kdy jste v každém domě dostali marku a někdy i dvě, zaběhl Thomas dozadu na zahradu.

Podívej.

Hrdý, jako by ji sám postavil: obrovská betonová nádrž. Nejdřív si pomyslela, že je na kejdu, ale když se nahnula přes zeď, uviděla, že uvnitř je úplně čisto. Dole byla voda, možná metr hluboká, a na ní plavaly pěkně tlusté kry, velké jako stoly. Thomas se přehoupl přes zeď, v ruce klacek, který si vzal z jedné hromady dříví.

Pojď!

Váhala jen chvilku. Pak si taky vzala klacek, lehla si břichem na zeď a svezla se na led. A překvapilo ji, že ji kra

unesla. Opatrně se klackem odrazila od betonové zdi a pomalu se plavila k protilehlé straně. Thomas se smál. Byli čím dál odvažnější. Betonovou nádrží se rozléhal jejich smích. Kolébali se a skákali z jedné kry na druhou, vzájemně se odstrkovali. A pak se ji Thomas pokusil klackem z kry shodit.

Nech toho!

Přidej se. Kdo je silnější.

Ne! Nesmím se domů vrátit mokrá.

Thomas na ni klackem dorážel. Musela se opřít o zeď a posunula se doprostřed, přičemž se v ní svářil smích se vztekem.

Tvůj otec má největší statek v celé vesnici! Ten ti klidně koupí nový ohoz.

Odstrčila jeho kru. Zavrával, musel do kolen, aby nespádl.

To teda nene.

Vůbec nevěděla, jestli mají největší statek. Nikdy o tom nepřemýšlela.

Thomas se zvedl a vši silou šlápl na okraj její kry. Ztratila rovnováhu, uklouzla a rázem stála až po boky v ledové vodě. Překvapeně cítila, jak jí voda se zpožděním proniká do bot. Thomas vypadal mnohem vyděšeněji než ona.

To jsem nechtěl, zašeptal.

Pomoz mi nahoru!

Měla vztek.

Až teď si všimli, že aby na zeď zase dosáhli, musejí stát na ledu. Najednou se dostavil strach.

Pomoz mi!

Ale Thomas už skákal nahoru, pokoušel se chytit horního okraje zdi. Bojovala s ledem. Kry se neustále

překlápěly, lámaly se pod jejich prudkými a vyděšenými pohyby a při tom se pořád zmenšovaly.

Pomoz mi!

Thomas se zachytil a vytáhl se nahoru na zed'.

Dojdu pro nějakej klacek.

A zmizel. Samým vztekem a strachem se zuřivě vrhla na kru, ležela tam, dokud se neuklidnila, a pak opatrně vstala. Klepala se jí kolena. Posunula se ke zdi a s roztřesenými koleny vyskočila, zachytila se okraje, vytáhla se nahoru. Kalhoty měla ztěžklé vodou, ale dokázala to. Uviděla Thomase, jak stojí na hromadě dříví. Ještě nenašel žádnou dlouhou tyč, ale už se zase smál.

Byla to sranda, ne?

Pitomče!

Běžela domů a ani se po něm neohlédla. Ale večer, v posteli, o plavbě na krách přemýšlela a až tehdy pochopila, proč se Thomas smál. Bez nebezpečí se nekoná žádné dobrodružství. Bez opravdového nebezpečí, nejen jako v knize. Zvenku se ozývalo ustavičné kapání tajících rampouchů a ona usínala s myšlenkou, že kry se teď neustále zmenšují.

5. září

Byl pátek a Sally ještě nikdo nenašel a dlouze a vlídně s ní nehovořil a nic jí nevyčítal, plný soucitu a plný skryté nenávisti za každým vlídným slovem. Nenávisti vůči ní, protože se nechce podvolit, protože pořád utíká a protože neposlouchá ty jejich měkké, soucitné, chápavé hlasy, a vždycky se jim dívá do očí, tak dlouho, až se falešná zeď profesionální přívětivosti a vřelosti a pochopení rozdrolí a ona za ní uvidí prosvítat nudu a netečnost a nenávist.

Byl pátek a ještě jí nikdo nenašel.

Ležela v posteli ve skromném pokoji, který postrádal všechno, co tam u nich vždycky považovali za nezbytné k tomu, aby se cítili dobře: chyběly tam pastelové barvy i vkusné obrazy na stěně, přívětivé tapety i hebký koberec, na který byste nejradši hned při prvních krocích nazvraceli. Byl to jenom pokoj s nabílenými zdmi, bez koberce, stála tam jediná, už trochu rozviklaná židle a na okně nevisely záclony. Byla to místnost jako čistá voda a leželo se v ní příjemně. Včera přišlo a Sally skoro celý den zůstala v domě. Ráno slyšela Liss z kuchyně a koupelny. Jakmile nastalo ticho, šla dolů a zase našla čaj a přikrytou mísu s ovocem. Na stole ležel taky chléb a talířek s máslem. Žádná výzva. Jen nabídka působící dojmem, že Liss včera našla mísu s ovocem netknutou a usoudila, že Sally radši chleba. Sally uklidila máslo do ledničky; ta nestála v kuchyni, ale v malé spíži, která

měla zkosený strop, protože nad ní vedly schody. Nahlédla do mísy, jestli tam je zase hruška, a snědla všechny kousky a k tomu dva tři vlašské ořechy. Čaj si vzala s sebou nahoru, posadila se k oknu a celý den se dívala na dvůr; na silnici před statkem a pekárnu na malé návsi nad silnicí. Pozorovala lidi, jak si kupují chléb. Někteří si před obchodem navzdory dešti povídali. Pozorovala slepice, jak v průběhu dopoledne scházejí ze zahrady na dvůr a tam na úzkém nevydlážděném pruhu podél plotu u silnice hledají žížaly. Pozorovala Liss, jak v poledne ve žluté pláštěnce vjíždí na dvůr s traktorem a pak na několik hodin mizí ve stodole a znovu se vynořuje se zamazanýma rukama, aniž k Sally třeba jen na okamžik vzhledne. Potom na ni Liss zpoza dveří pokoje zavolala, že uvařila kávu, a společně si ji vypily. Nemluvily. Liss pak zase vstala a šla ven a Sally postavila kávovou konvici na kamna a umyla hrníčky. Později se vrátila nahoru, četla si v posteli knihu, kterou našla, a potom, ačkoli se ještě nesetmělo, zjevně usnula, protože teď už byl pátek.

Byl pátek a nikdo ji nenašel.

Vstala a přistoupila k otevřenému oknu. Bylo ještě hodně brzy, ale chystal se slunečný den. Po včerejším dešti visel nad statkem jemný opar.

Statek. Proč ta ženská vůbec žije sama, a pak u sebe stejně nechá lidi přespávat? Hlavou jí probleskly obrazy z psychofilmů. Osamělé stavení. Mlha. Les. Zahrada plná mrtvých dívek. Úšklebkem ty představy zaplašila. Sama přišla z domu plného mrtvých dívek, které o tom jen nevědí a jednoduše se pohybují dál. Zombie.

A navíc: tahle ženská taková není. Ale jaká tedy je? Těžko si ji pořádně otipovat... možná by bylo snazší říct,

co není: čarodějnice. Psychovražedkyně. Sociálněpsycho-pedagogická děvka s tím jejich „mně můžeš důvěřovat“. Neexistuje ostatně moc lidí, co člověku opravdu důvěřují. Aniž to pořád musejí říkat, aby tomu sami věřili. Ale je cáklá. To každopádně. Cáklá. Svým způsobem má možná styl, ale je cáklá. Přesto. Snažila se vzpomenout si, ale vlastně neznala nikoho, kdo bydlí opravdu sám. A ke všemu v tak velkém domě.

Ozvalo se zaklepání na dveře. Sally se otočila, čekala, že se dveře otevrou, než řekne „dále“, protože tak je to vždycky. Ale Liss skutečně čekala. Sally šla ke dveřím a otevřela.

„Dobré ráno,“ pozdravila ji Liss. Kolem hlavy měla uvázaný modrý lněný šátek, který jí nezvykle rámoval tvář. Sally se bránila tomu, aby se jí líbil.

„Dneska musím sklidit brambory. Můžeš mi pomoci?“

„Hned?“ zeptala se.

„Klidně počkám, až budeš hotová. Na statku je ještě spousta práce,“ odpověděla Liss s tím pousmáním, které Sally teď už znala.

„Za chvíli jsem tam,“ řekla.

Tentokrát seděla na traktoru s ní. Nad velkými zadními koly byla dvě místa k sezení; na jednom byl připevněný sedák z dřevěných lišt, dávno ošoupaný do hladka a leskla, druhé tvořil holý kov blatníku. Kolem obou sedadel probíhala ocelová trubka, která sloužila zároveň jako opěradlo a madlo. Sally cítila každý otřes. Projely vesnicí a ocitly se na okrese. Vpravo se svažovaly vinice. Měla výhled daleko do údolí, kde nad vesnicemi ještě pořád visel ranní opar, zatímco tady nahoře už svítilo slunce. Vlevo se rozkládala

pole až k lesu, vzdálenému možná půl druhého kilometru. Zabočily na polní cestu. Za nimi drncal a řinčel jakýsi stroj, který Liss připojila. Čert, vysvětlila před odjezdem, když ho na zahradě vytahovaly ze strojní haly. Což samozřejmě nevysvětlovalo vůbec nic. Cesta vedla mírným obloukem podél živého plotu a potom znenadání zastavily. Vpravo od nich se rozprostíralo pole. Liss vzala jeden jutový pytel z hromady pod sedadlem a hodila ho na kraj pole. Podala Sally železný koš. Pak přes oj sesedla a uvolnila nějakou páku. Přístroj se sklopil. Vlastně vypadal jako nějaký pluh, ale vzadu měl upevněné kolo, ze kterého v pravidelných rozestupech trčely lehce zahnuté hroty – vypadalo to trochu jako kulatá košťata úklidových vozů.

„Jak víš, kdy jsou brambory zralé?“ zeptala se Sally.

Liss seskočila z oje a ukázala na řádek.

„Vyhrabej si jednu.“

Sally si dřepala do brázdy a zabořila prsty do hlíny pod bramborovou natí. Byla teplá a ještě trochu vlhká od včerejšího deště. Kdy se naposledy hrabala v zemi? Kdy měla naposledy ruce v hlíně? Nevzpomínala si.

„Tady,“ řekla, jakmile narazila na brambory a vyryla je, celkem osm nebo devět různě velkých hlíz. Odrolila hlínu a zadívala se na ně. Byly světlé; v zářijovém slunci skoro svítily.

„Pořádně je odrhni,“ vyzvala ji Liss.

„A?“ zeptala se Sally, potom co jednu bramboru otřela úplně do hladka.

„Když už slupka drží, jsou zralé. Můžeš jich taky pár vyhrabat a uvařit, abys ozkoušela, jestli jsou akorát, ale tím se teď nechci zdržovat.“

Sally překvapeně vzhledla. Bylo to poprvé, co Liss zaťupkovala.

„Nejdřív brambory sbírej do koše a potom je přesypej do pytlů,“ řekla Liss už zase ze sedadla. „Když už budou těžké, tak se s nimi dál netahej, rozházím ti je v rozestupech. A žádný spěch.“

Pak přidala plyn a kolo se roztočilo. Teď Sally poznala, k čemu ten pluh slouží. Podebíral hlínu z řádku, koště ji odmetalo na stranu a mezi tím létaly brambory. Vypadalo to trochu směšně, neprofesionálně, až nemotorně. Když ale za traktorem pomalu procházela brázdami, viděla, že to funguje. Brambory už stačilo jen sebrat.

Brambory už stačilo jen sebrat! Po dvou hodinách Sally bolela záda tak, že už se ani neshýbala, ale jednoduše se ploužila dál v podřepu. Liss už dávno doorala a teď sbírala taky. Sally ji viděla, jak stoupá vedlejší brázdou od spodního konce pole a pohybuje se při tom jako stroj. Sehnout. Sebrat. Posunout železný koš o metr. Sehnout. Sebrat. Vysypat železný koš do pytle. Šlo jí to mnohem rychleji než Sally; všimla si toho, protože se s Liss setkávala brázdou od brázdy výš a výš. A to ještě neměly hotovou ani třetinu pole.

„Do hajzlu!“ zakřičela v náhlém vzteku. „Do hajzlu s tím!“

Bramboru, kterou zrovna sebrala, mrštila přes pole, ale protože ji bolely ruce, působilo to trochu směšně. Doletěla jen pár metrů. Sally se narovнала. Co má tohle znamenat? Nějakou pracovní terapii? Vážně si Liss myslí, že jí na tuhle šaškárnu skočí? Že když u ní smí bydlet, musí taky hrát tuhle hru a sbírat brambory, aby se uzdravila poctivou zemědělskou prací? Tak o to tady jde? Podívala se na Liss. Byla zhruba o sedmdesát metrů níž. Sehnout. Sebrat. Brambory do koše.